

Kje hočemo Slovenci drugače dobiti svojih inženjerjev, stavbinskih mojstrov, geometrov, mašinstov, kemikov, višje izobraženih trgovcev itd. itd. Cela dolga vrsta stanov je, za katere se more pripravljati le po realkah. In dokler v teh stanovih ne bomo imeli svojih ljudi, ni govornice o pravem to je neodvisnem, samostalnem narodnem življenju. Doslej zavzemajo na naši zemlji vsa ta mesta Nemci. Kdor se hoče pripraviti za kako večje obrtno podjetje, mora začeti z realko. Pošlji sina vanjo, v par letih se ti je izneveril, iz poštenega Slovenca je postal najhujši prusak, in veliko podjetje vrlega slovenskega očeta ne pride v roke Slovincu, ampak Nemcu prusaku. Večidel narodnega imetka je pri Nemcih v rokah istih, ki so nekaj hodili v realko; in tako bi tudi pri Slovencih glede na občni sedanji družabni položaj moralo biti. Zato pa: dokler Slovenci ne bomo imeli svoje realke, ne bomo prišli do blagostanja in ne do samostalnosti. Dandanes narod ne more biti brez realke; narod, kojemu se pridružuje, je obsojen na smrt.

Realke nam je torej treba, kakor zraka; zato jo moramo zahtevati. Vlada nam jo mora dati, če vedno in vedno odločno zahtevamo; saj plačujemo davek. Sedaj plačujemo štajarskim Nemcem tri realke; dve v Gradci, jedno v Mariboru, sami pa ginevamo zraven ogromnega bogastva Nemcev, ki si ga kopičijo s pomočjo naših realk. Mi moramo imeti svojo slovensko realko, ali v njej mora veronauku biti odmerjeno častno mesto, da bode šola za dušo zdrava. Vere mi Slovenci ne maramo pustiti, ker vemo, da je narod, ki je izgubil vero, sam izgubljen.

Sorodne z realkami so meščanske šole. V svrhu splošne izobrazbe navadnega mestnega obrtnika je ni boljše šole od meščanske, ki se pohaja od 11. do 14. leta. Ko je fant tako šolo dovršil, je ravno dosti star in najbolje pripravljen, da vstopi pri kakem mojstru. V meščanskih šolah tudi ni šolnine in so knjige precej po ceni; zaradi tega je lahko obiskujejo tudi najrevnejši. Po štajarskih mestih in tudi po nekaterih trgih imajo uže povsod meščanske šole, in oni dečki, ki ne pojdejo ali v gimnazije ali v realke, učijo se zadnja tri leta v meščanskih šolah. Nemci si za svojo lastno izobrazbo uže vedó skrbeti. Če se ne motimo, imamo na Štajarskem 19 meščanskih šol; vse so nemške, torej vse za Nemce, ali k vsaki plačujemo mi tretjino. Slovenci pa sploh na vsem ozemlju nimamo niti jedne meščanske šole. Kako bi mogel potem naš obrtnik z nemškimi tekmovali? Na naši lastni zemlji bodočasoma nemški obrtniki naše do zadnjega izpodrinili. Drugače ne more biti; kajti kdor je izobraženejši, je močnejši.

Torej tudi do meščanskih šol moramo Slovenci priti; to brezpogojno zahteva narodna politika, ki skrbi za narodni obstanek.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

D u n a j. Na dan 26. septembra je sklican državni zbor k novemu zasedanju. Listi poročajo, da hoče se enkrat ministerski predsednik grof Thun ponuditi poslancem priložnost, da se poprimejo resnega dela. Toda ako se ne zgodi kak čudež, že danes lahko rečemo, da tudi v bodočem zasedanju državni zbor ne bode ničesar storil. Nemci uvidevajo, da se Slovani odločno zavedajo svoje naloge in svojega števila v Avstriji in to jih peče. Zato pa ropotajo toliko, da bi sedanji slovanski večini preprečili vsako delovanje v blagor avstrijskih narodov. Vlada pa se boji nemških ropotačev, a nasproti Slovanom si več ne upa vladati. Zato pa v notranji politiki ne pridemo naprej.

Štajersko. Baron Rokitsky, ki spravlja nemške kmete pod tvrdo krščan-

stva in nemštva v liberalno-nacionalni tabor, neumorno prireja shode, ter ljudstvu razklada načela svoje stranke. Žalostno je, da se nemška konzervativna stranka njegovemu rovanju ne ustavi z odločnim protiaGITIRANJEM. Če se roke križem držijo, mora vsaka stranka propasti. Načela, tudi ako so dobra in vzvišena, se ne zagovarjajo sama, ampak potrebujejo delavnih in neustrašljivih zagovornikov.

Primorsko. V Trstu si pridobiva nemščina z vsakim dnevom več veljave. Ni čudo. Novi tržaški namestnik grof Goess je Nemeč, novoimenovani svetnik v namestništvu Schwarz je Nemeč in novi finančni ravnatelj v Trstu pl. Zimmermann je tudi Nemeč. In Nemci kričijo, da jih Thunovo ministerstvo zatira!

Vnanje države.

H o l a n d s k o. Dne 31. avg. je na Holandskem zasedla kraljevi prestol kraljica Viljemina. Dosedaj je vladala namesto nje, ker je bila še mladoletna, njena mati Ema. Holanci zatrjujejo, da ima mlada kraljica blago in plemenito srce.

R u s k o. Carjevega predloga, naj se vlade posvetujejo o razoroženju, niso vse velevlasti vsprejele z enakim veseljem. Posebno Francozje pravijo, da bi se ne mogli sprijazniti s trajnim mirom, dokler se jim ne vrne Alzacija in Lotrinško. Te dve deželi sta jim bili po Bismarku ugrabljeni l. 1870. Francozi pa še upajo, da bosta imenovani deželi zopet prišli pod francosko vladu.

A f r i k a. Angleži so pri mestu Omdurman premagali Madiste. S tem činom je madistično kraljestvo uničeno in Sudan leži zopet ob nogah Angležev. Madisti so se branili z nepopisno navdušenostjo. Kalif sam, Abdulala je zapovedoval madistične čete. A moral se je udati premoči in urejenemu postopanju angleških vojakov.

Cerkvene zadeve.

25letnica mašništva.

Iz Vidma ob Savi.

»Veselite se v Gospodu; še rečem, veselite se«. Filip. 4, 4. Te besede sv. apostola Pavla veljajo tudi vsem vam, predragi Videmčani, ker letos vas je doletela čast, zavoljo katere vas zavida marsikatera druga fara naše lepe lavantinske vladikovine. Ni še 4 tedne tega, kar so bivali med vami milostljivi knez in škof, naš ljubi vladika, ki so vaši mladini delili zakrament sv. birme. Ti dnevi bodo ostali v vaših, kakor v srcih vaših otrok neizbrisljivi. Pa še neka izvanredna sreča vas je doletela iste dni. Med vami so prebivali nekaj ur tudi ljubljanski knez in škof. Torej v eni fari dva škofa skupaj. To se zgodi le redko kedaj ali nikoli. Dne 30. avgusta pa že drugo veselje!

Častiti gospodje duhovniki, ki so bili leta 1873 posvečeni, izvolili so si krasno dekanijsko cerkev na Vidmu, da tam obhajajo 25letnico mašniškega posvečevanja. Kako navdušeno je bilo ljudstvo za to slavnost, se razvidi iz tega, da je vzlic izrečene prepovedi v nedeljo raz prižnico, naj se cela slovesnost opravi bolj priprosto, že začelo v ponedeljek zjutraj ob 5. uri kinčati novo cerkev in prijazni farovž, da bi vsprejem č. gg. jubilarov bil tem sijajnejši. Pa to še ni vse. Iz pozitivnega vira je piscu teh vrstic znano, da je verno videmsko ljudstvo na dan slavnosti tudi molilo rožne vence za č. gg. gospodje jubilate. Tako vdano je ljudstvo tukaj duhovnikom.

V ponedeljek zvečer so bili že skoraj vsi č. gg. jubilarntje zbrani na Vidmu. V mraku gredo še skupaj v cerkev, da počaste v tabernakeljnu Kristusa, kralja neba in zem-

lje, katerega služabniki so oni. K slavnosti pa so prišli: gosp. kanonik dr. Ivan Mlakar, konzistorijalni svetnik, profesor bogoslovja in ravnatelj dijaškega semenišča v Mariboru; č. gg. Henrik Verk, duhovni svetovalec, župnik in dekan na Vidmu; Jožef Kralj, duhovni svetovalec, župnik in dekan završki; Martin Jurkovič, župnik od sv. Petra pri Mariboru; Janez Prešern, župnik v Koprivnici; Anton Ribar, župnik od sv. Vida pri Planini; Anton Fischer, župnik v Dolu, Matija Frece, župnik na Belihvodah in Jurij Vtičar, župnik na Preborjih, vseh skupaj torej devet. Trije č. gg. kolegi so bili zadržani, trije pa že uživajo, kakor upamo večno veselje. Za te tri, kakor tudi za vmrle gg. profesorje, kateri so č. gg. jubilate v bogoslovju poučevali in za rajnega kneza in škofa Maksimilijana, kateri so jim podelili sv. mašnikovo posvečevanje, je služil č. g. dekan Jožef Kralj ob 8. uri asistirano črno sv. mašo.

Prava slovesnost se je začela ob 9. uri. V tem času so se č. gg. jubilarntje podali v procesiji iz farovža v prostorno, pa skoraj polno cerkev. V slavnostnem govoru, katerega je prevzel č. g. župnik Prešern, je govornik na kratko omenil dogodke pretečenih 25 let, navduševal svoje kolege še k nadaljnjemu vstrajnemu delovanju na duhovnem polju ter dokončal svoj jedrnat govor z molitvijo do ljubega Jezusa, da bi podpiral vsakega v svojem delovanju in bil enkrat vsem mil sodnik.

Sv. mašo pa je služil z obilno asistenco vlč. g. kanonik dr. Mlakar, katero je sklenil z zahvalno pesmijo. Kakor je gromečo pokanje že prejšnji večer naznanjalo lepo slavnost, tako so se topiči oglašali še celo dopoldne drugega dne in popoldne do večera, ko so č. gg. jubilarntje zapuščali videmsko faro.

Pri nabitnici se je vlč. g. kanonik dr. Mlakar, ki je bil tako rekoč duša in vodja cele slavnosti, v lepem govoru spominjal sv. Očeta, našega milostljivega kneza in škofa Mihaela, kateri bodo tudi čez 2 leti jubilarnt, potem našega priljubljenega in modrega vladarja Franca Jožefa, napil pa je tudi gostoljubnemu č. g. dekanu H. Verku, ter vsem svojim kolegom.

Na zadnje naj še omenim, da se je slavnostni g. govornik v cerkvi spominjal tudi blagega stolnega prošta, Ignaca Orožena, ki že štejejo čez 80 let, nekdanjega svojega dušnega voditelja, potem konzistorijalnega svetnika, stolnega župnika in dekana Jakoba Bohinca, kot svojega spiritala in še živih gg. profesorjev, za katere je potem pri slovesni sv. maši prosilo Boga navzoče ljudstvo in č. gg. jubilarntje.

Popoldne z vlakom je vesela družba že odšla, da se zopet vsi podajo na delo, za katero jih je č. g. slavnostni govornik zjutraj tako navduševal.

Častiti gg. jubilarntje, vem, da ste se prepričali, kako verno in duhovnikom vdano ljudstvo je pri nas. To ste izrazili tudi s tem, da ste pred odhodom naročili, naj se v nedeljo raz prižnico oznani, da boste pri sv. maši molili za vse, kateri koli so se vdeležili te cerkvene slavnosti. Mi pa vas prosimo eno, ako vam ljubi Bog dopusti, za kar hočemo k njemu moliti — ako boste še obhajali 50letnico, zberite si za vašo slavnost zopet našo krasno cerkev. Seveda prišli boste vsi kot sivi starčeki, pa vsprejem bo veliko veselejši in sijajnejši, kakor je bil letos.

Da ste nas Videmčane s to slavnostjo počastili, se vam zahvalujemo vsem č. gg. jubilarntom skupaj, posebno pa slavnostnemu pridigarju č. g. Janezu Prešernu, ljubeznivemu domačemu dekanu č. g. Henriku Verku, najbolj pa veleučnemu g. kanoniku dr. Janezu Mlakarju, kateri je s svojim prihodom to slavnost najbolj povzdignil. Dan 30. avgusta pa bo ostal kakor vam č. gg. jubilarntje, tako tudi nam nepozabljiv.